

Innspillsrunde om utvikling av strukturen i regionale kompetansesentre for musikk – innspill fra Institutt for musikk, NTNU

Kulturrådet ber om innspill til notat datert 23. januar 2017 med tittelen «Innspillsrunde om utvikling av strukturen i regionale kompetansesentre for musikk». I notatet reises spørsmålet om hvordan myndighetene kan legge til rette for at musikere over hele landet har tilgang på relevant kompetanse.

Institutt for musikk NTNU legger til grunn at man med «kompetanse» tenker både på kunstnerisk og forretningsmessig kompetanse, to sider av musikerprofesjonen som gjerne sammenfattes i uttrykket «kunstnerisk entreprenørskap». Vi antar videre at den forretningsmessige kompetansen består i administrasjon, produksjon, booking, informasjon, promotering o.l. og ser i denne sammenhengen bort fra arrangørkompetanse. Vi konstaterer at kompetanse i denne betydningen kan tilføres musikkfeltet på tre måter:

- gjennom musikerens egen entreprenørskapskompetanse, ervervet gjennom høyere musikkutdanningen eller kurstilbud fra bransjeorganisasjoner
- gjennom kompetansen hos bransjeaktører som tilbyr tjenester innenfor administrasjon, produksjon og formidling
- gjennom kurs og tjenester fra regionale kompetansesentre

Vi mener at det er nødvendig å se disse kildene i sammenheng, ettersom de dekker ulike behov i musikklivet og supplerer hverandre.

Musikernes entreprenørskapskompetanse

Utviklingen i musikkbransjen og musikerprofesjonen stiller musikere i stigende grad overfor oppgaven å skape sin egen karriere, ikke bare kunstnerisk men også forretningsmessig. En synkende andel musikere er ansatt i orkestre, ensembler eller andre faste virksomheter. En stigende andel er frilansere med mange oppdragsgivere. Mange kombinerer arbeidet som utøvende musikere med virksomhet som arrangører eller produsenter.

Det er av grunnleggende betydning at utdanningsinstitusjonene kan gi musikere en bred og relevant kompetanse ikke bare innenfor kunstneriske men også forretningsmessige sider av profesjonen. De aller færreste musikere, uansett sjanger, vil i sin yrkesutøvelse komme til å arbeide i sammenhenger hvor den forretningsmessige siden av virksomheten ivaretas helt og fullt av andre.

Vi ser da også at undervisning i kunstnerisk entreprenørskap er en internasjonal trend i høyere musikkutdanning. I norsk sammenheng har de fleste utdanningsinstitusjonene et tilbud på området. Institutt for musikk NTNU har gitt sine mastertstudenter i utøvende musikk et obligatorisk kurs i entreprenørskap for musikere siden 2013 og er i ferd med å evaluere tilbudet. Institutt for musikk NTNU er likeledes i ferd med å utrede mulighetene for å tilby ulike emner innenfor kunstnerisk entreprenørskap som etter- og videreutdanningskurs for musikere som allerede er aktive i bransjen.

I tillegg til utdanningstilbudet fra høyere utdanningsinstitusjoner kommer det store og mangfoldige kurstilbudet fra ulike bransjeaktører, herunder de regionale kompetansesentrene. Dette kurstilbudet er ofte lokalt tilpasset og målgruppetilpasset på en treffsikker måte.

Fordelene med utdanningsinstitusjonenes tilbud er de er forankret i kompetente fagmiljø, at de er studiepoenggivende og kan inngå i ulike studieløp, samt at de sikres høy kvalitet gjennom strenge krav fra utdanningsmyndighetene.

Det ligger store muligheter i en videreutvikling av samarbeidet mellom utdanningsinstitusjonene og kompetansesentrene. Institutt for musikk NTNU mener at det er viktig å vurdere forholdet mellom bransjeaktørene og utdanningsinstitusjonene. Det er viktig at disse aktørene samarbeider og utfyller hverandre.

Tjenester innenfor administrasjon, produksjon og formidling

Enkelte aktører i musikklivet – musikere og ensembler – har gode markedsinntekter eller store offentlige tilskudd, og kan kjøpe tjenester innenfor administrasjon, produksjon og formidling, og enkelte kan ansette produsent på fast kontrakt. Noen ensembler er del av en organisasjon (jazzsenter o.l.) som har egne ansatte innenfor administrasjon, produksjon og formidling.

Det er imidlertid bare et lite mindretall av aktørene i musikklivet som er utstyrt med kompetente støttefunksjoner på disse områdene, og selv med en sterk vekst i markedet og/eller en sterk økning av offentlige tilskudd til musikere og ensembler vil fortsatt bare et mindretall være i stand til å kjøpe slike tjenester. I all overskuelig framtid vil altså entreprenørskapskompetanse som *den enkelte musikeren* får gjennom utdanningen, være den avgjørende kompetansen.

Det er likevel av stor betydning at utdanningsinstitusjonene kan tilby utdanninger for produsenter som kan gå inn i slike støttefunksjoner, enten det er som selvstendig næringsdrivende produsenter eller som ansatte i tjenesteytende byråer eller organisasjoner. Arbeidsmarkedet for denne gruppen er begrenset, men det er ikke utenkelig at det vil vokse i framtida. Det under alle omstendigheter et sentralt mål å sikre et relevant og utdanningstilbud for musikkprodusenter.

Flere høyere utdanningsinstitusjoner kan tilby produsentutdanninger på spesifikke felt, eller enkeltkurser med relevans for administrasjon, produksjon og formidling på musikkområdet.

NTNU utreder for tiden et utdanningstilbud for produsenter innenfor områdene musikk og scene, film og felstival.

Tjenester fra offentlige, regionale kompetansesentre

En rekke bransjeorganisasjoner tilbyr musikere tjenester innenfor administrasjon, produksjon osv. og arrangerer kurs innenfor entreprenørskapsrelaterte emner. De viktigste aktører på dette området er de regionale kompetansesentrene for musikk (Sørf, STAR, Brak, Tempo, KOFOR).

De er i posisjon til å dekke en viktig del av kompetansebehovet i musikkbransjen, nemlig behovet i det store feltet av musikere som ikke har ressurser til å ansette eller kjøpe den nødvendige kompetansen. I overskuelig framtid gjelder det det store flertallet av musikere og ensembler. Sentrene tilbyr imidlertid ikke bare kompetanse, men også infrastruktur for regional musikkproduksjon, og de er arenaer for lokal og regional musikkultur.

Institutt for musikk NTNU ser et stort potensial i utviklingen av de regionale kompetansesentrene, forutsatt at de drives på sjangernøytral basis og har en kompetanseprofil med god balanse mellom kunstnerisk og forretningsmessig kompetanse. Innenfor en regional kontekst vil musikkentrene kunne være en viktig samarbeidspart for utdanningsinstitusjonene i tilrettelegging av etter- og videreutdanning i entreprenørskap for musikere.

Vi tror videreutviklingen av de regionale kompetansesentrenes må sees i tett sammenheng med virkemiddelapparatet som nå etableres av Krativt Norge.

Modell for utvikling av strukturen av regionale sentre

I lys av diskusjonen ovenfor vil Institutt for musikk anbefale at Kulturrådet arbeider videre med Modell 2 («Styrke kompetansesentrene for musikk alene gjennom å overføre kompetansenettverkbevilgningen eksklusivt til dem»). Vi tror denne modellen vil gi et godt utgangspunkt for videreutviklingen av de regionale sentrene.

Kulturrådet bør ikke søke å etablere en standardisert modell for regionale kompetansesentre for musikk, men begrense seg til å understreke at de skal drives på sjangernøytral basis og ha en kompetanseprofil (i tjenesteyting så vel som i kurstilbud) med god balanse mellom kunstnerisk og forretningsmessig kompetanse. For øvrig bør sentrene videreutvikles nedenfra og opp etter lokale interesser og behov. Sentrene bør primært ivareta musikkfeltets behov for tjenester og infrastruktur, men også tilby kurs. De bør ikke drive med musikkproduksjon, og heller ikke utvikle seg til å bli konsertarrangører. Sentrene bør imidlertid kunne være arrangør av kurs, workshops, seminarer og debatter.

Det er viktig å sikre et lokalt og regionalt engasjement for sentrene, faglig/kunstnerisk såvel som kulturpolitisk. Den videre utviklingen av sentrene bør være anhengig både av en positiv utvikling av fagmiljøet og en helhjertet kulturpolitisk oppslutning fra myndigheter på kommune- og fylkesplan. Det kan på sikt være aktuelt å overlate det politiske ansvaret for sentrene til regionale kulturmyndigheter. Dette avhenger av den videre prosessen i etablering av nye regioner i Norge. De øvrige sentrene, som er basert på særlige sjangertradisjoner (fem jazzsentre og to sentre for folkemusikk og folkedans), bør fra statens side betraktes individuelt og ikke som ledd i en nasjonal infrastruktur. Sentre for spesielle musikkformer eller musikktradisjoner oppstår av lokalt initiativ og lever på en lokal forankring, og det er ingen grunn til å forutsette at en gitt type senter bør etableres i alle regioner. Den videre forvaltningen av tilskuddene til de regionale sentrene bør følge praksisen fra Kulturrådets festivalordning, og sentrene bør underkastes periodiske evalueringer på samme vis som festivalene.